СВОБОДА

Учѣте ся брати мои, думайте читайте
И чужому научайтесь — Свого не цурайтесь,
„Въ своей хатѣ своя правда и сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ

Число 6 ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. 1. Децембра 1893. ГОДЪ I

ПІЯНЬСТВО.

Нашимъ обовязкомъ есть нетолько напроваджувати нашъ народъ на добре, красне, и пожиточне, але и хоронити его отъ того що есть шкодливе, недобре и перестерѣгати на кождомъ кроку щобъ злого хоронивъ ся, уникавъ способностей, котри можутъ зробити нещасливимъ. Днесь поговоримъ о поганой рѣчи що звесь піяньствомъ.

Все що Господь Богъ сотворивъ, сотворивъ тое на пожитокъ и хосенъ чоловѣка. Зо всѣхъ даровъ божихъ може чоловѣкъ уживати на свой пожитокъ и здоровліе але въ мѣру, бо що надъ мѣру есть шкодливымъ, естъ грѣхомъ. Возмѣмъ наприкладъ ѣдло: чоловѣкъ муситъ ѣсти щобъ могъ жити и мати силу до працѣ, але наколи перебере мѣру и такъ наѣстся що ажъ горломъ вертае ся а брѣхъ здуе ся мовъ гора, тогда тое ѣдло надмѣрне не есть му напожитокъ але хороба а часомъ и смертъ спроваджена черезъ обжирство, котре естъ великомъ грѣхомъ, переступленіемъ права натуры и божого. По ѣдлѣ для нашого организму, для нашого фізичного житія, есть потребный напой щобъ покармъ нами споживаный могъ скорше бути стравленый въ нашомъ жолудку и обернутись въ кровъ и въ инши животніи части.

Кромъ первородного напитку води, стали люде выробляти для своей вигоды и здоровля рожнородни напои а именно вино зъ грозна, пиво зъ ячменю, горѣвку зъ жита и бараболь, медъ и прочій трунки. Все тое служитъ до здоровля наколи чоловѣкъ уживае мѣрно съ порядкомъ, але наколи перебере мѣрку, тогда той напитокъ естъ хоробою и смертію отбераючій розумъ, честь и славу а конець житіе, котре бере передъ вчасна смерть.

Черезъ піяньство загостила въ нашомъ краю колись нужда бѣда; черезъ піяньство, пойшли найкраспи поля, грунта, будинки, красна худоба въ руки плюгавыхъ жидовъ: черезъ піяньство родичей пошли дѣти въ поневѣрки: сестра за мамку до жидовскихъ дѣтей, а братъ за жидовского наймита. За піяньство дѣдовъ покутують внуки, бо съ того лѣса що колись бувъ власностію ихъ батьковъ, невольно навѣть взяти сухого патичка подъ карою гарешту.

Піянство теперъ опустошило села и осади бо бѣдніи дѣти лишаютъ батьковску землю заставлену у жида, идутъ въ далекій край гень за море, щобъ заробити пару центовъ и викупити, заплатити довгъ, котрый батко наробивъ черезъ піятику.

Суть Русини й тутъ въ Америцѣ, що забуваютъ на се нещастіе, котре піяньство наробило въ старомъ краю, зачинаютъ собѣ оддаватись тому налогови марнуючи дороге здоровліе и тяжко заробленый грошь. Серце болитъ очи плачутъ дивлячись на таке марнотравство. Протое „Свобода" подноситъ свой голосъ и кождому кричитъ до уха: Стережись піяньства сли нехочешъ бути въ томъ житю жебракомъ а по смерти въ смолѣ пекельной пражитсь на вѣкѣ!

Розважте осудѣтъ и скажѣтъ сами добри людоньки колько то нашихъ братовъ стратило и тратятъ роботу черезъ піяньство?

Неразъ або и не два пойде до сальону затровитъ душу стратитъ розумъ и грошѣ, безъ памяти лежитъ мовъ скотина забувши що тамъ его жде робота, о котрой и негадае, бо безъ памяти валяесь въ ярдѣ на смѣхъ и на поругу другимъ робoтникамъ що идучи до працѣ смѣютъ ся зъ него и ще до того ногами копаютъ наче псяче стерво.

Колько то руского гроша иде марно въ чужи руки черезъ піятику. Впеся въ сальонѣ або и въ дома зачинае сваритись, лаяти, проклинати, прозивати а на конци съ того всего повстае битка, на котру збѣгаютъ ся полісмани и берутъ до гарешту. Зъ оттамъ видобутися дуже тяженько. Тлумачъ, покутный адвокатъ, бельманъ, детективъ. судія хочутъ грошей а треба заплатити сколько зъспѣваютъ чи 30 чи 90 дол. платить ся а черезъ що? черезъ піяньство.

На тіи грошѣ треба тяжко робити.

А наколи треба дати на церковъ божу або на священника, та нема цента и тогда кривитъ ся' тиснитъ ся въ кутъ а неразъ по бетрамахъ ховаеть ся такій щобъ не дати тамъ де треба, а де нетреба то сотка въ куферку або въ старой штрѣмфли всегда наидетъ ся и платитъ ся кешь дармоѣдамъ.

Скажешъ неразъ до такого щобъ приставъ до братства и се не буде го богато коштовало; на твой слова отповѣсть що ему братства не треба бо буде живъ якъ дотеперъ безъ братства а тіи грошѣ волитъ пропити.

Люде, люде майте розумъ, будьте людьми, не затерайте въ собѣ образу и подобія божого! Подивись пянице надъ якою ты пропастію стоишъ! Не говори такихъ дурницъ но иди до церкви та присягни хоть на рокъ на великій жаль пеклу и на згризоту жидамъ сальонистамъ, а тогда будешъ чоловѣкомъ и правдивимъ русиномъ. Тогда спознаешъ твои прежный блудъ и оцѣнишъ нову дорогу тверезости, по котрой станешъ ступати. Тогда спомянешъ „Свободу" бо будешъ свободный отъ грѣха, будешъ свободный отъ довговъ, будешъ свободный отъ гарешту, будешъ свободный отъ непотребнихъ видатковъ на судь, на корти на права, на лаеровъ. Свободна буде твоя душа, твоя совѣсть, твой розумъ.

Тогда свободна и вольна дорога до неба для поправившогося. Сли по тверезому и въ ласцѣ божой прійдетъ ся ему сей свѣтъ покидати.

Знаемо уже напередъ що знайдутъ ся таки мудрагелѣ же скажутъ: куме покиньте читати таки дурницѣ або „Свобода" може намъ заказати пити чи що?

Або мы туть невольни робити тое що намъ ся сподобае або за свой грошѣ не можна упитися.

Гей поволи! мы не кажемо щобъ чоловѣкъ за свой центъ невипивъ для свого здоровля, але щобъ упивався и лежавъ на дорозѣ якъ та свиня въ болотѣ, противъ того виступаемо и розтвираемо очи. Колько то Русиновъ въ Америцѣ згинуло страшною смертію подъ колесами льокомотиви? Неразъ иде пяный по трекахъ киваючись и на сю и на ту сторону, біе поклони то тамъ то сямъ ажъ тутъ надходитъ тренъ и нашъ кумъ уже змеленый на косточки не мавшій часу анѣ памяти сказати: Боже прости менѣ грѣхи. Черезъ що? – черезъ піянъство по найбольшой части, бо неразъ и тверезого се нещастіе постигне черезъ недбалость и бракъ надзору на желѣзнихъ дорогахъ.

Неразъ пойдешъ до шпиталю а тамъ лежитъ нещастный калѣка то безъ ноги, то безъ рукъ або съ завитою обандажованою головою, спытай ся якъ се сталося съ нимъ а онъ отповѣсть по пяному хотѣвъ выскочити на тренъ тай зоставъ ся калѣкою.

Братя Русини!

Стережѣмъ ся того бридкого налогу. памятаймо що есмо людьми крещеними, не выставляймо себе на смѣхъ та на ганьбу другихъ, недозволяймо щобъ кто насмѣвавъ ся съ руского имени, боронѣмъ и хранѣмъ нашу народную честь,

Въ нашихъ забавахъ най гоститъ веселость, братня – сердечна та щыра любовъ дружеске обходжене ся, при столѣ най не засѣдае на первомъ мѣсци „піянъство" геть съ нимъ, а най засяде и царитъ святая „Умѣренность"

Неcподѣвалисмо ся щобъ въ такъ короткомъ часѣ наши братя Русини могли оцѣнити нашъ слабій трудъ для руской справи и домагаютъ ся щобъ „Свобода" выходила що тижня. Мы съ нашой стороны готови поднятися до сего нового тягару, только одно стоитъ на перешкодѣ т. е. бракъ матеріяльнихъ средствъ, бракъ гроша. Слибъ наши Русини взявши ся за руки, соединенними силами пришли намъ въ помочъ, тогда все осуществилобись. Но теперъ тяжки часи и мы не можемо вимагати такой жертви, только просимо почекати а все колись станесь по желанію руского загалу. Отъ разу неможна всего зробити только поволи зъ помочію божою и добрихъ людей.

По правдѣ сказати мы зачали во власнихъ силахъ дѣло, котре теперъ потребуе громадской опѣки бо громада великій чоловѣкъ и все возможе.

Протое братя майте терпеливость и по змозѣ прийдетъ съ помочною рукою.

Намъ небракуе на доброй охотѣ и мыбъ працювали якъ день такъ ночъ только одна бѣда же грошенятъ мало а безъ тихъ анѣ рушъ.

SWOBODA

(LIBERTY.)

The only Russian political paper in this Country and has a large circulation trough the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 1.50

До старого краю.......... 2.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ висилати пôдъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходить два рази на мѣсяць. 1 го и 15го.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
" ,,Six months. ,, 6.00

All money or money orders should be adressed to:
"Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J. as second class mail matter.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Закарпатска Русь.

Якъ зъ давенъ давна такъ и теперъ вороги славянства мадяри всѣми способами гнетутъ бѣдный славяньскій родъ щобъ ихъ змадярщити и остатню искру славянского духа придусити загасити. На Руснахъ удалась мадярска штука и руского духа нѣтъ бо сами рускіи епископи, священники запродали народъ и запричастились мадярскимъ кумісомъ. Але наши братя словаки недаютъ ся и мадяри маютъ страхъ передъ панславизмомъ.

Теперъ и Ромуны стали рухатись и непокоятъ мадяронôвъ через свой панромамнизмъ. Дарма робота гнобытелей потомкôвъ азіятскихъ дикунôвъ. Славянщина ихъ поголотитъ и они щезаютъ якъ цезли Болгаре зъ надъ Волги и стались славянми, такъ и мадяри мало плодовитіи утонутъ въ славяньскôмъ морѣ.

Шариска столиця.

У насъ панують страшніи огнѣ. Въ Куримѣ спалило ся много господарей. Въ Ганушфалве згорѣвъ дворъ графа, шкода 11. 000. р. Въ вышнôмъ Горлику було страшне трясеніе землѣ богато хатъ и домôвъ повалило ся, люде утѣкали на поле.

Землицка столиця

Появилсь шкартятина и много дѣтей умерае.

Въ Гальо умеръ найстаршій чоловѣкъ Саламонъ Марковѣчъ, котрый мавъ 106 рокôвъ якъ розставъ ся съ тимъ свѣтомъ.

Галицка русь

Може похвалитись своею бѣдою. Того року много зерна ще некошеного зостало пôдъ снѣгомъ, котрый того року передчасно упавъ.

Въ селѣ Прислопѣ повѣсивъ ся газда Петро Капелюхъ. Небôщикъ мавъ сына въ Америцѣ, которого забило; старый зъ смутку ставъ чорно напиватись въ корчмѣ. Коли уже немавъ защо, просивъ невѣстку щобъ му дала на горивку 3 гболы овса що мала на посѣвъ на яръ. Невѣстка недала овса и старый Капелюхъ повѣсивъ ся зъ роспуки въ своей колесарнѣ. Через 9 дней глядали ажъ наконецъ знайшли але небуло нѣкого щобъ одваживъ ся ôдтяти мотузокъ хоть давали 20 паперкôвъ. На решті два подорожни поляки зробили сю прислугу взявши красни грошѣ. Поховавши старого, невѣстка пôйшла собѣ на ярмарокъ до Горлиць;тамъ съ кумошками випила пару порціокъ въ Ицка и въ Мошка вернула троха весела до дому. Въ дома сказала своей сестрѣ щобъ дала ей напитись чого зимного бо ей пече. Пôшла сама до комори и напилась студеного молока. По довгôмъ чеканю пôйшли до комори и застали неживу на лавѣ. И такъ марно пôйшло зо свѣта трое: Сынъ забитій въ Америцѣ, батько повѣсивъ ся, а невѣстка въ коморѣ нагло умерла.

Коло Прислопа пôдъ лазами запавъ ся одинъ моргъ лѣса и на тôмъ мѣсци зробила ся трясавина.

Коло Грибова въ нижной Бялой звезлась гора съ 6 домами и людми зъ берега ажъ до води де всѣ потопились.

Въ селѣ Кункова звезлась гора и стала на противъ церкви такъ що люде мешкаючи обдаль просто того завезлиска на противъ церкви то вже церкви не видятъ. Таке то дѣесь у несъ.

АМЕРИКАНЬСКА РУСЬ.

Питсбургъ Па
дня 14. листопада,.

Почтенна Редакціо!

,,И въ наше вôконце засвѣтило сонце!.— Цѣлый рокъ и чотыри мѣсяцѣ чекалисьмо на нашого проводника, на наше Отця духовного, который мавъ прибути зъ нашого рôдного краю, зъ Галичины, та солодкимъ материньскимъ нашимъ рускимъ словомъ промовити до насъ яко старшій Братъ, и яко Отецъ духовный, працьовати для спасенія душъ нашихъ. И по такъ довгôмъ чеканю, по перенесеню найгôршихъ нападôвъ зъ стороны нашихъ противникôвъ, такой дочекалисьмо ся того чого бажалисьмо. Прийшовъ нашъ дорогій священникъ Амвросій Поляньскій.— Въ суботу дня 11. листопада вечеромъ, прибувъ нашъ Отець духовный Поляньскій въ супроводѣ О. Констанкевича священника зъ Шамокѣнъ. Народъ нашъ, поповѣдомленый о ихъ приѣздѣ, прибувъ на дворець, и съ радостию витавъ своего Отця. На другій день т. е. въ недѣлю при заповненой народомъ церкви, по отправленію Утрени, коли Вир; О. Поляньскій пôдчасъ Службы Божой на проповѣди, проговоривъ до насъ нашимъ чисто рускимъ словомъ, коли вспомнувъ, що онъ приходить до насъ, не лишень яко Отецъ нашъ Духовный, але и яко нашъ Братъ, щобы насъ просвѣтити, насъ пôднести до становиска, яке занимаютъ инши народы туть въ вôльной Америцѣ, тогда въ очахъ присутного народу видно було слезы — слезы радости — що достали такого проводника, якого ихъ серце бажало. Пôзналисьмо зъ ихъ слôвъ, що то прявдивый Отець, що добро наше лежитъ имъ на серцю, и що попровадятъ насъ дорогою правды и любви.

Витаемо Васъ, дорогій нашъ Отче! Теперъ мы не сироты! Зъ Вашимъ свѣтлимъ проводомъ пôйдемо мы и станемо ся гôдными сынами нашей святой Матери Руси, а достойными горожанами вôльной Америки.

Парохіанинъ.

Джерси Сіті.

Туть наши братя Русини починають братись таки на добре до дѣла и пôзнали чого имъ треба щобъ мати честь и повагу у другихъ людей. Пару днѣвъ тому назадъ заложили собѣ політичный клюбъ, до котрого на перший разъ досит вступило. Щасть Боже новому и первому рускому клюбу!

Юнкерсъ.

Тамъ пануе велика бѣда бо богато нашихъ людей розойшлось то до Пенсильваніи то на инши контри через бракъ роботи.

Трои.

Съ оттамъ пишуть що крайна нужда пануе межи робôтниками, богато ходять по жебраню бонѣтъ роботи. Кто ще зашпаровалъ собѣ якійсь центъ за добрихъ часôвъ, той яко тако жіе.

Шамокін.

Шамоцкіи Русини маютъ у себе не тôлько свою оркестру, но за стараніемъ Вч. О. Констанкевича маютъ уже хорошій церковный спѣвъ

Піттсбургъ.

Тамошни Русини димного мѣста не посѣдають ся съ радости получивши свого священника. Справдѣ маютъ чого тѣшитися бо маютъ ревного, дбалого, мудрого съ рускимъ серцемъ,

Ню Іоркъ.

Наши Русини великого города заложили у себе братство, до котрого вступило наперший разъ около 60 мужа. Мы съ нашои стороны кличемо: помагай Богъ!

Госпосинъ Николой Заяцевъ родомъ съ самой бѣлокаменной матушки Москви, написавъ для нашой газети хорошій стихъ пôдъ заглавіемъ ,,Юность" Въ тôмъ стиху звертаесь авторъ до руской молодежи и въ ясныхъ зрозумѣлихъ словахъ дишущихъ любовію къ молодому поколѣнію, напоминае чого мае триматись а чого выстерѣгатись.

Передъ всѣмъ любити Господа Бога и ближнихъ; недатись збаламутити злобними ученіями и марними роскошами сего дочастного свѣта но въ зоконѣ Господнемъ поучатися день и нôчь и во всемъ творити его волю. Справдѣ найгôрше псуесь туть особенно въ великихъ мѣстахъ наша молодежъ.

Молоде нерозважне бутне зъ грôшми въ карманѣ охотно оддаесь уже съ заряня свей жизни, піяньству и роспустѣ. Напомнути мало есть де кому, бо старіи отци въ краю а сынôвъ висылали сюда на зарôбки.

Кобы то наши хлопцѣ взяли собѣ до голови и навчились на память сей хорошій стишокъ, котрый туть подаемъ.

Юность.

Серцемъ къ познаю Бога
Будемъ стремиться всегда,
Ни въ чемъ идеала такого
Намъ не найти никогда.
И ты молодежъ дорогая
Время не трать спѣши,
Мислю къ Христу возлѣтая
,,Довольно" сказать не грѣши.
Ты въ Богу святимъ всемогущемъ
Жизны отраду найдешь,
Въ немъ всеблагомъ вездѣ сущемъ
Истинны свѣтъ обрѣтешь.
Пусть по дорогѣ избитой
Люде другіе идуть,
Пусть они ропщуть и кривдой
Всѣ на тебя нападуть
Ты же иди себѣ смѣло,
Путь ихъ погибель и адъ,
Въ Богѣ, въ любвѣ, что созрѣло,
Съ тѣмъ неотступишь назадъ.
Добримъ дѣломъ и словомъ
Людямъ за зло воздадимъ.
Бога любви лишь законамъ
Всю свою жизнь посвятивъ
Сколько зловредныхъ ученій
пропасть соблазновъ у насъ
сколько тоски и мученій
Міръ тебѣ юность, припасъ!
Гласу Христову покорна
Прелисти міра презрѣвъ,
Будешъ ты юность свобо.-дна.
Сердце любовью согрѣвъ.
Пусть же въ души твоей нынѣ,
Храмъ себѣ. Богъ обрѣтетъ.
Онъ къ высшему щастью увидимъ.
Юность, тебя приведетъ.

Николай. Зайцевъ.

АМЕРИКАНЬСКИ НОВОСТИ.

Есть надѣя на лучшіи часи бо въ Вашингтонѣ уже откликали такъ зване право Шермана, котре богато наробило зла такъ робôтникамъ якъ и цѣлой торговлѣ и банкамъ.

Въ New Yorku уже зачинаесь рухъ гандлю и робôтники въ недовгôмъ часѣ знайдуть занятіе,

Минувшого тиждня урядъ еміграційный выдавъ списъ кôлько людей прийшло до Америки. Мѣсяця Октобрія прийшло до ню-іорской пристани 15,466 особъ а въ Септембри було 36, 798 о-

собѣ. Отже въ Октобри дуже меньше зато, бо робота лихо иде туть въ Америцѣ.

Індіянске повстанѐ.

Съ Durango Col. идуть вѣсти що тамошни Індіяни такъ зовими Наваювъ повстали противъ бѣлихъ осадниковъ и прийшлось до страшной бойки въ котрой много упало забитихъ.

Умеръ черезъ обжирство.

Франкъ Мартинъ съ Duncan Okl. пойшовъ до ресторанту и тамъ зробивъ собѣ кермешъ. На тòмъ то кермешу Франкъ насамъпередъ випивъ 20 шклянокъ пива, потòмъ зѣвъ 4 фунти мяса, нару тузинòвъ острігòвъ, порцію велику рыбъ, пару фунтòвъ хлѣба съ масломъ а на кòнци выпивъ ще 5 горнятокъ кави. Съ тимъ всѣмъ запасомъ въ жолудку пришовъ до дому де опòвночи умеръ.

До Санъ Францішко прибуло на одномъ пароходѣ четверо рускихъ людей, котри повтѣкали съ Сибіру. Сли ихъ провина, за котру були вислани на далекій и холодный Сибіръ була політичного рода, тогда будуть вислани опять на мѣсце заточенія, сли про що инше, то позòстануть на волѣ на вòльной земли.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Петро. — Добре Павле що Васъ подибавъ та поговоримо собѣ троха и о политицѣ и о своей бѣдѣ. Моя стара завсе кричитъ на мене и каже що я только о дурной политицѣ думаю а дитину колисати або дровъ врубати то нема кому.

Павло. Ахъ куме се стара байка съ бабами почавши одъ Адама. Лучше вамъ скажу же въ Австрій негараздъ — всюда бѣда бо сей рòкъ бувъ лихій на урожай а гроша на войско треба. Дотеперѣшни министри радили, радили тай розòйшлись а цѣсаръ казавъ барону Віндешгрецу зòбрати до купи новихъ міністрòвъ межи котрима влѣзло и два поляки. Се буде дуже погано для насъ Русинòвъ въ Галичинѣ Съ Чехами мае Австрія все нови клопоти и хоть богато сидитъ ихъ въ гарештѣ за то що домагають ся справедливости, все таки други стають на мѣсце первихъ и рубають правду въ очи а правда, куме коле. Австрія Чехòвъ не любить а любитъ Русинòвъ, що тихенько и смирненько сидять хотяй имъ велики и нечувани кривди робитъ ся що дня. Часомъ и они поскаржать ся але теперъ и то заказано у насъ, бїють, куме, та плакати не дають.

Петро. У насъ таке давно водить ся бо мы купи не тримаемъ ся, але що съ того буде куме Павле же Франція съ Росією цѣлують ся якъ пяни баби на ярмарку— собѣ пожичають грошѣ и то миліони?

Павло. — Росія знае що робить, она хоче за помочію Франціи розгòститися своими военними суднами на середземнòмъ мори и такъ ослабити Англію, котра до теперъ була царицею всѣхъ водъ. Въ случаю войни тогда Росія разомъ съ французами наробилибъ богато клопоту цѣлой Европѣ.

Петро. Богъ святій знае коли то буде але бѣдна Гишпанія то на правду зòстала покарана небомъ. У себе въ дома мае великій клопòтъ съ анархистами, а туть мусить провадити войну съ нiграми въ дикой Африцѣ, де уже богато стратила войска и ей славный генералъ що провадивъ тую войну зòставъ забитій черезъ чорныхъ. На дняхъ знову вислала Гишпанія на пляцъ війны 13,000. войска и незнати якъ закòнчитъ ся. А теперь знову сталось велике нещастіе въ одномъ нортовòмъ мѣстѣ того краю но уже неможу си пригадати якъ називалась, бо коли читавъ, моя стара влитѣла съ крикомъ въ хату же люфри вкрали курку а когутови перебили праву ногу.

Павло, Ага куме уже знаю то такъ було: Въ портовòмъ мѣстѣ Сантандеръ де приходитъ богато шифòвъ зъ людми и товарами розмаитого рода, приплывъ оденъ великій шифъ зъ динамітомъ бо тамъ було ажъ 200 баксъ динаміту. Незнати якимъ способомъ явъ ся динамітъ и висадивъ въ гору цѣлый шифъ, котрый розстрѣскало на найменьши кавалочки а матрозòвъ що на немъ тогда робили то рознесло по всѣхъ сторонахъ и кидало ними о нòвъ милѣ. Сотки а сотки домòвъ сей часъ повалило ся цѣле мѣсто обернулось въ велику купу глины, камѣня и желѣзива. Дотеперъ знайшли 2.000 людскихъ трупòвъ, Страшно дивити ся на тихъ що ходятъ по розвалинахъ съ плачомъ и крикомъ шукаючи трупа то отця то матери, то брата то жѣнки.

Заховай Боже каждого отъ такой смерти! сказавъ кумъ петро, обтераючи слезы зъ очей на тую сумну вѣсть,— але менѣ дивно говоривъ дальше, що позволяютъ такъ близько приплывати шифамъ съ такимъ небезпечнымъ товаромъ.

— Що я товаръ? обòзвалась Петрова жѣнка, — але куме се рѣчъ не о Васъ, сказавъ працаючись Павло и розòйшлись.

ВЕСЕЛА ХВИЛЯ,

Въ Абисини въ части Африки живъ бувъ оденъ королик, котрый мавъ дуже грубу и товусту жену, Одного дня вибрались въ далеку дорогу на гостину — òнъ ѣхавъ на кони а жена на кобылѣ, за котрою бѣгъ хорошій лошачокъ: По дорозѣ они встрѣтили чорта переброного за старця — жебрака. Наколи уже бувъ близько короля и его жены, запнотавъ ся и впавъ наземлю якъ довгій а обертаючись до кореля просивъ щобъ его пòднѣсъ на ноги. Король злѣзъ зъ свого коня и помòгъ чортови встати. Що хочешъ за тое — спитавъ ся чортъ короля? я— отповѣвъ король маю всего досить тòлько ябъ хотѣвъ розумѣти бесѣду звѣрятъ. Добре, сказавъ чортъ — отвори ротъ. Òнъ отворивъ ротъ и чортъ дунувъ, хухнувъ королю въ зуби и той ставъ по нимати мову всѣхъ животныхъ [звѣрятъ] на свѣтѣ. Чортъ удаливъ ся. Они поѣхали дальше Не забавомъ король котрого жена ничъ незнала о тòмъ що було и що чортъ зробивъ, чуе якъ лошачокъ скаржитъ ся матери щобъ такъ скоро нейшла,бо òнъ ще молодій а ноги слабеньки и неможе бѣга ти за нею.

—Встидъ тобѣ таке й говорити — отповѣла кобыла — мать, я несу отъ такій тягаръ на собѣ та нескаржусь анѣ словечка. Учувше тое король, злѣзъ съ коня и казавъ женѣ пересѣсти съ кобылы на коня. Жена пересѣла, но тутъ захотѣлось ей узнати òдъ мужа чому òнъ се таке здѣлавъ. Онъ однако немòгъ ей сказати. бо чортъ заборонивъ ему выявити тайну пòдъ карою смерти.

А жена звичайно якъ цѣкава баба — скажи, та скажи бо якъ нескажешъ то тебе небуду больше любити.

Мужъ почавъ ей уговорювати, представляти, умоляти просити, и благати що неможе видати тайни, секрету бо якъ скаже то безпремѣнно безпощадно мусить вмерти. Астара вѣдьма цокотиха цѣкава та й дурна — повторяла все свое и наставала: скажи, а потòмъ и умерай. Тогда прикладный мужъ сказавъ — ну, хорошо, дойдемъ до дому, ты приготовишъ потрѣбне для моихъ похоронъ а потòмъ я розкажу тобѣ и умру. Прийшли домòвъ и нетерплива жена тотчасъ же принялась до приготовленія ко похоронам своего мужа. Когда все было готове, òнъ ставъ роздумовати собѣ що шкода такъ скоро умерати а житіе миле и тогда казавъ щобъ ще баба почекала доки когутъ незапѣе.

Коли когутъ запѣявъ, тогда король у увъ якъ песъ до когута сказавъ — Длячого ты пѣешь коли нашъ панъ и газда готовитъ ся на смерть?

— Нашъ хозяинъ одурѣвъ, сказавъ когутъ,— чому отповѣвъ, песъ?

— потому що у него всего одна жена а òнъ такъ збабѣвъ що гòтовъ видати ей свою тайну. Я когутъ маю тридцять курокъ — жѣнокъ, а всѣхъ ихъ кормлю и ни одной розказиваю о моихъ дѣлахъ еслибъ я бувъ на его мѣсци, взявъ добре дровно и хорошенько зачавъ нимъ латати, обертати смаровати свою бабу.

Тогда пòзналабъ она почому локоть и якъ кеселицю на стебло мѣряютъ. У короля слишавшого весь розговоръ меже когутомъ а псомъ отворились очи и òнъ постановивъ здѣлати такъ якъ звѣрята между собою розмовляли. Якъ загадавъ такъ и здѣлавъ,— прийшовъ до хаты або скажѣмъ до королевской соломяной палаты, пòрвавъ що найгрубше дровно въ руки и далѣ нимъ бабу гаратати, молотити на всѣ боки съ цѣлого серця съ цѣлой души зо всѣхъ силъ ледво баба дихала. Ажъ тое ей помогло и òдъ того часу николи невтикала ся въ справы або въ дѣла мужа и непиталсь що чортъ говоривъ.

ОДВАЖНИ ЖИДЫ.

Утѣкало два жиды,
Колись за границю,
Надыбали на степу,
Набиту рушницю.

Надыбали, пòдняли,
Стали тай гергочуть,
Далѣй крикнули: —
герехть!
Истрѣляти хочуть,

Та стрѣляти не бѣда,
Але якъ стриляти?
Незмѣркуе бѣдный
Гершь,
Зъ òдки бы почати.

Далѣй пейса пòдкрутивъ:
,,Теперъ, каже, бухну?
Ты въ бухелы Лейбо дуй
Я въ рухилы рухну?

Не перечитъ грубый
жидъ.
Руру надувае.
А тымъ часомъ жвавый
Гершь'
Курокъ òдтягае.

Тай потягнувъ за языкъ
Гукнула рушниця.
Пòйшла куля лейбѣ въ
ротъ,
Грубый жидъ валитъ ся.

А Гершь ему на òдходѣ,
Добру раду радить:
,,Выплюй выплюй?—
Все кричить:
,,Олово завадить! —

На дняхъ мѣсто Олифантъ було свѣдкомъ величавого похорону де при многочисленной товпѣ народа и рускихъ братствъ провадили тлѣнни останки на вѣчный спочинокъ б. п. Николая Дзіадикъ котрого тренъ забивъ.

Небòщикъ походивъ зъ села Ваненне Горлицкиго округа, бувъ то чоловѣкъ тверезій працовитій и богобоязливій. Въ народнòмъ дѣлѣ всюда бравъ живую участь и за руску справу бувбы давъ житіе.

Якъ членъ тамошного братства бувъ дуже величаво похороненый коштомъ тогоже братства. За домовиною поступало поволи 40, карѣчòвъ, двѣ руски оркестри приграваіи жалобный рускій маршъ.

Вѣчная ему память.

Нашимъ читателямъ ,,Свободи" ласкаво пригадуемъ що уже часъ поспѣшитися съ предплатою и не одтягати зъ дня на день. Читати легко але треба и заплатити. Каждій Русинъ повиненъ знати що мы съ послѣдного тягнемъ ся щобъ руска справа не пропала и нарòдъ не бувъ безъ рускои газети, за котру треба заплатити.

ЧІКАГО.

(дальше.)

Той, кто пускаесь въ дальшу дорогу, нѣгде ненайде такой вигоды якъ на Американьскихъ поѣздахъ. Сидишъ собѣ выгôдно на мягонькômъ сидженю заложивши ноги майже нê наполицю, розглядаешъ ся черезъ широки чисто вимити ôкна на чудесную панораму американьскихъ фармêвъ. New- Jersey штейтъ справдѣ може повеличатись хорошими старанно оброблеными фармамѝ. Ото передъ очима розпростираесь спорій кавалокъ землѣ весь на около обтягненый дротомъ и то мае служити за плôтъ. По одной сторонѣ посаджени рядами, рядами, тягнутъ ся бросквиновіи дерева маленького росту кучерявi. Въ самой серединѣ на горбочку стоитъ пышаетъ ся фармерскій дôмъ обсадженый на около деревами и иншою плодоносною деревиною. Дôмъ построеный на американьскій ладъ деревяный помалюваный рôжнородними красками що ажъ за очи бере. Десять крокôвъ по за домомъ стоятъ: стайня, стодола, шпêхлêръ со всякимъ добромъ а все красне все семетричне.

Коло каждого фармерского дому есть керниця и корито до напою худоби. За хатою ростягаесь орне поле пôдъ пшеницю, овесъ и сêно. Туть зновъ лѣсокъ а за лѣскомъ знову видишъ хорошо оброблену землю де роскôшно ростутъ помидори и всякая огородина. Въ пору моей ѣзди було уже все позбирано съ поля тôлько ще було можна спостерегчи ту то тамъ кокорудзу повязану въ снопи и кавуни гарбузи, динѣ лежали пороскидувани по святой землицѣ. На гумнѣ американьского фармера не зобачишъ стогôвъ або стиртъ, бо онъ при одномъ заходѣ и жне и молотитъ а зерно уже наперед закуплене одвозить до мѣста, лишаючи собѣ тôлько му потребна для домашного ужитку. По загородѣ и по сѣножати бродятъ конѣ, корови, ôвцѣ а десь не десь заблукаесь и свиня, котра такъ само рие, якъ у нашôмъ краю.

Инакше представляесь фарма на весну. Що за чудова картина! Не треба тогда ломити собѣ голову и здогадуватися де бувъ рай Адама, але мимоволѣ мусить чоловѣкъ признати же де фарма тамъ и танцюристій рай. За слаба фантазія, за тупе перо и за дуже блѣде чорнило щобъ описати красоту природи, котра со всѣма своими дарами и очарованіемъ засѣла на фармѣ. Одинъ тôлько маляръ може перенести на свое полотно и яке таке дати понятіе о американьской фармѣ. Дôмъ фармера се то дворецъ вельможи великій просторонный на червено або на жовто помальованый стоитъ окруженый межи розцвившою ся деревиною и садомъ. Коли я такъ сидячи при ôкнѣ скоробѣжного все въ даль уносячого моне трену, мимоволѣ насунулись менѣ на память наши убоги не весели села. Ще разъ подивився на сей и на той бôкъ на усьмѣхаючись до мене фарми и съ тиха заплакавъ мовъ мала дитина....

Боже, Боже— що за рôжниця межи американьскимъ фармеромъ а нашимъ рускимъ галицкимъ хлѣборобомъ!

Туть и тамъ, подумавъ я собѣ, свѣтитъ грѣе и оживляе природу тое саме солненько зъ небесъ.; ту и у насъ тая сама чорная хлѣбодайная земля, туть и тамъ въ потѣ чола обробляе свою ниву оденъ якъ и другій— а чому же питаюсь американскій фармеръ за свою працю въ добрѣ купаетъ ся а нашъ бѣдолашный хлѣборобъ за свою мозолу слезами роспуки умиваетъ ся? Фармеръ ходячи заплугомъ весело спѣвае и Бога по протестаньски хвалитъ, а нашъ орючи себе тай свою щербату долю тяженько проклинае. У того дѣти красно вбирани здорови посѣщаютъ школы въ бôльшôмъ городѣ, а нашого працовника вертае обдертій зъ войска сынъ съ бляшкою на грудяхъ що торби сѣчки не вартае, щобъ ще бути на похоронѣ умерающой зъ працѣ матери. Фармеръ кидае денно мясо передъ псôвъ, а нашъ на великдень кости свиньской не мае щобъ посвятити и свячену облизати. Фармеръ що дня по дневной польной роботѣ бере на себе завше чистую бѣлую сорочку, а нашъ и на велике свято иде до церкви въ грубой зъ заду и спереду полатаной. Фармеръ собѣ добре зѣстъ и выпе, а нашъ хлипнтъ якойсь несоленой юхи и въ тôмъ цѣлій рôкъ. Тутейшій хлѣборобъ посадитъ собѣ тютюну про свою выгоду, а нашъ мусить мізерне яйце отъ бабы вкрасти щобъ у жида въ корчмѣ купити смердячого пачку дугану. Американьскій господаръ ѣде собѣ вигôдно желѣзнодорожнымъ потягомъ до мѣста, убраный якъ пава - якъ макъ съ тисячами въ кишенѣ щобъ ихъ зложити до банку, а нашъ селянинъ чорно - працюючи якъ той вôлъ, въ обдертой сѣрачинѣ середъ острой зими босій на пôвъ нагій тягне до мѣсточка послѣдну корову, щобы жидови продати и податокъ заплатити а въ дома дѣти голѣ валяютъ ся по зимнôмъ запѣчку та зъ голоду и холоду поволѣ мрутъ, бо лѣкарской помочи нема и лѣкара въ селѣ незнайдешъ лишъ повно екзикуторôвъ‘ котри въ имени права тягнутъ остатну подущину зъ пôдъ голови умерающого старця — мученика жебрака.

Роблячи се порôвнаніе въ моей головѣ, чорно стало предъ очима и жажда мести, народной мести закипѣла въ моихъ жилахъ!

Пôмстись о Боже
За нашии муки,
На прадѣдной земли дай
Жить вôльно правнукамъ!

дальше буде.

Господинъ Никифоровичъ въ Санъ Францѣшко. Ваши благожеланія для „Свободи“ радо принимаемъ.

Редакція „Свободи пôслала до старого краю по всякого рода книжки за суму 300. дол.

Кто буде потребувати яки книжки няй троха зачекае а наколи Редакція получитъ, буде мôгъ дôстати.

„Свободу“ читай бо та стараесь о твое добро народе руській ! При тôмъ не забувай старатися за ню.
